

Ενότητα 6^η: Ενεργό ρολίτες για την υπεράβιωση οικουμενικών αξιών

☞ Η 6^η ενότητα είναι πανανθρώπινη υπόθεση. Θα μιλήσουμε για τη φτώχεια, την αδικία, την καταπίεση και τα άλλα βάσανα του κόσμου μας και θα δούμε κριτικά και αυτοκριτικά τη στάση μας απέναντι σ' αυτά. Θα πραγματευτούμε την αξία της αλληλεγγύης και θα σκεφτούμε με ποιες μορφές μπορεί αυτή να εκδηλωθεί σήμερα. Θα μελετήσουμε τις δευτερεύουσες χρονικές προτάσεις και θα δούμε τις χρονικές σχέσεις μεταξύ των γεγονότων και πώς αυτές εκφράζονται στο λόγο μας, ενώ θα διδαχτούμε τους υποθετικούς λόγους και θα μάθουμε να τους χρησιμοποιούμε κατάλληλα για να δηλώσουμε τις προϋποθέσεις για την εκπλήρωση μιας ενέργειας. Θα συνειδητοποιήσουμε ότι οι σημασίες μερικών λέξεων περιλαμβάνονται στη σημασία μιας άλλης λέξης και αποτελούν εξειδικεύσεις της. Καταληκτικά, θα μάθουμε να ορίζουμε διάφορες έννοιες με την ακρίβεια και τη σαφήνεια που απαιτούνται σε κάθε περίπτωση. Ξεκινάμε αμέσως...

Β' 1. Χρονικές Προτάσεις

Χρονικές λέγονται οι δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις που προσδιορίζουν χρονικά την πρόταση από την οποία εξαρτώνται.

→ Εισάγονται με τους
συνδέσμους: όταν, σαν, ενώ, καθώς, αφού, αφότου, πριν (πριν να), μόλις, προτού, ως

που, ωστόσο, όσο που, όποτε, άμα ή με λέξεις και εκφράσεις που χρησιμοποιούνται ως χρονικοί σύνδεσμοι: όσο, ότι, εκεί που, όσο που να, έως ότου να, κάθε που κ.τ.λ.)

Όταν έρθει ο πατέρας σου, θα του τα πω όλα.

Σαν έγινε είκοσι χρονών, έφυγε για την Αυστραλία.

Όλη την ώρα μάλωνα, ενώ εγώ καθόμουν ήσυχος στο δωμάτιό μου.

Εκεί που πήγε να φτιάξει ο καιρός, χάλασε.

Έως ότου έρθει ο Νίκος, δεν παίζουμε κανένα παιχνίδι;

→ Δηλώνουν:

Η χρονική πρόταση σε σχέση με το χρόνο που δηλώνεται στην πρόταση από την οποία εξαρτάται μπορεί να δηλώνει:

α. το **σύγχρονο**, δηλαδή η πράξη της χρονικής πρότασης γίνεται την ίδια στιγμή με την πράξη της πρότασης από την οποία εξαρτάται:

Όταν δουλεύει, χαίρεται. (Την ίδια στιγμή δουλεύει και χαίρεται).

β. το **προτερόχρονο**, δηλαδή η πράξη της χρονικής πρότασης έγινε πριν από την πράξη της πρότασης από την οποία εξαρτάται:

Μόλις έμαθε τα γεγονότα, έφυγε τρέχοντας. (Πρώτα έμαθε τα γεγονότα και μετά έφυγε).

Φώτης Κατεμαρδός
Φιλολόγος

γ. το υστερόχρονο, δηλαδή η πράξη της χρονικής πρότασης έγινε μετά από την πράξη της πρότασης από την οποία εξαρτάται:

Πριν να φύγει, συμφιλιώθηκε με τον αδερφό του. (Πρώτα συμφιλιώθηκε και μετά έφυγε).

Η πράξη	προηγείται	γίνεται την ίδια στιγμή	ακολουθεί
χρονική πρόταση		Όταν δουλεύει,	
πρόταση εξάρτησης		χαίρεται.	
χρονική πρόταση	Μόλις έμαθε τα γεγονότα,		
πρόταση εξάρτησης		έφυγε τρέχοντας.	
χρονική πρόταση			πριν να φύγει
πρόταση εξάρτησης		συμφιλιώθηκε με τον αδερφό του	

Φώτης Κατεμάργος
Φιλολόγος

→ Εκφέρονται:

α. με απλή οριστική, όταν φανερώνουν ένα ορισμένο και πραγματικό γεγονός, π.χ.

Καθώς ξεκινούσα για το σχολείο, συνάντησα τον Παναγιώτη.

β. με δυνητική οριστική, όταν φανερώνουν κάτι δυνατό ή ενδεχόμενο στο παρελθόν, π.χ.

Όταν θα έφτανε στο σπίτι, θα έβρισκε τα δώρα.

γ. με υποτακτική. Διακρίνουμε δύο υποπεριπτώσεις:

1. με υποτακτική αορίστου, όταν φανερώνουν μια πράξη προσδοκώμενη, π.χ.

Όταν το δεις αυτό, θα τα ξεχάσεις όλα.

Όταν τελειώσεις το διάβασμα, θα πάμε για ψώνια.

2. με υποτακτική ενεστώτα ή αορίστου, όταν φανερώνουν μια πράξη αορίστως επαναλαμβανόμενη, π.χ.

Όταν θέλω, γίνομαι άγγελος.

Όταν ένας άνθρωπος χάσει τη γαλήνη του, τα χάνει όλα.

Φώτης Κατσιμάρδος
Φιλολόγος

2. Υποθετικές Προτάσεις

Υποθετικές λέγονται οι δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις που περιέχουν την προϋπόθεση που πρέπει να ισχύει για να γίνει αυτό που δηλώνει η πρόταση από την οποία εξαρτώνται και την οποία προσδιορίζουν.

→ **Εισάγονται** με τον υποθετικό σύνδεσμο **αν**, (**εάν**), ή και με τους χρονικούς συνδέσμους **σαν**, **άμα** ή **κάποτε** και με το σύνδεσμο **να**, **π.** **χ.**

Αν φύγεις εσύ, θα φύγω κι εγώ.

Σαν χάσει ο άνθρωπος την τιμή, τι τη θέλει τη ζωή.

Άμα δε διαβάσεις τα μαθήματά σου, δε θα πάμε πουθενά .

Να μην το έβλεπα ο ίδιος, δε θα το πίστευα.

→ **Υπόθεση - Απόδοση : Υποθετικός λόγος**

Η υποθετική πρόταση λέγεται και **υπόθεση**, ενώ η πρόταση που προσδιορίζεται από αυτήν λέγεται **απόδοση**. Και οι δύο μαζί λέγονται **υποθετικός λόγος**.

Αν φύγεις εσύ,	θα φύγω κι εγώ.
υπόθεση	απόδοση
υποθετικός λόγος	

Φώτης Κατεμάργος
Φιλολόγος

α. **παρομοίωση:** Από τότε **αν τον είδες εσύ, τον είδα κι εγώ** (αντί του: όσο τον είδες εσύ...)

β. **έντονη αντίθεση:** **Αν τα μαλλιά μου άσπρισαν, η καρδιά μου είναι νέα.**

γ. **αιτία:** Δεν απελπίστηκε, **αν δεν τα κατάφερε με την πρώτη φορά** (αντί του: επειδή δεν τα κατάφερε με την πρώτη φορά).

δ. **αποτέλεσμα:** **Αν τρώει τώρα ήσυχα ψωμί, αφορμή είναι η αδερφή του** (αντί του: η αδερφή του είναι αφορμή, ώστε να τρώει τώρα...)

ε. **ανάπτυξη του αόριστου νοήματος:** **Αν είμαι σήμερα κάτι, το χρωστώ στον πατέρα μου** (αντί του: το ότι είμαι σήμερα κάτι...). Η υπόθεση στην περίπτωση αυτή ισοδυναμεί με ειδική πρόταση με το άρθρο.

στ. **απειλή:** **Αν σε πιάσω...** (συνήθως χωρίς την απόδοση)

Φώτης Κατεμάργος
Φιλολόγος

Σε παλαιότερα συντακτικά οι υποθετικοί λόγοι ανάλογα με τη σημασία τους διακρίνονται σε πέντε είδη:

είδος	δηλώνει
α' είδος	το πραγματικό
β' είδος	το αντίθετο του πραγματικού
γ' είδος	απλή σκέψη
δ' είδος	το προσδοκώμενο
ε' είδος	το αορίστως επαναλαμβανόμενο

Στη συνέχεια γίνεται μια σύντομη παρουσίασή τους:

Α' είδος: Το πραγματικό

Στο α' είδος η υπόθεση **θεωρείται** ως κάτι **πραγματικό**, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι είναι όντως πραγματικό.

Αν θέλει, μπορεί να τα έχει όλα.

Αν θα πας εσύ, θα πάω κι εγώ.

Η υπόθεση εκφέρεται με οριστική παρατατικού και η απόδοση σε οποιαδήποτε έγκλιση.

Φώτης Κατσιμάρδος
Φιλολόγος

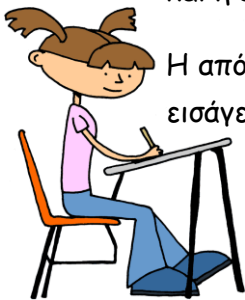
Β' είδος: Το αντίθετο του πραγματικού

Στο β' είδος η υπόθεση θεωρείται ως κάτι αντίθετο του πραγματικού, κάτι που δεν έγινε ή δε γίνεται ποτέ.

Αν με άκουγες, τώρα δε θα υπέφερες.

Αν δεν ερχόσουν, θα έβγαινα να σε ψάξω.

Η υπόθεση εκφέρεται με οριστική παρατατικού ή υπερσυντέλικου (ποτέ αόριστου) και η απόδοση με δυνητική έγκλιση.

Η απόδοση σπανιότερα εκφέρεται και με απλό παρατατικό, ιδιαίτερα όταν η υπόθεση εισάγεται με το **να** και όχι με το **αν**.

Καρφίτσα να έρχινες, δε θα έπεφτε.

Γ' είδος: Απλή σκέψη

Στο γ' είδος η υπόθεση θεωρείται ως απλή σκέψη, χωρίς να εξετάζεται αν πρόκειται ή μπορεί να πραγματοποιηθεί ή όχι.

Αν δούλευες περισσότερο, θα πλούτιζες.

Αν δεν έβρεχε, θα πηγαίναμε εκδρομή.

Η υπόθεση εκφέρεται με οριστική παρατατικού και η απόδοση με δυνητική οριστική.

Η απόδοση σπανιότερα εκφέρεται και με απλό παρατατικό, ιδιαίτερα όταν η υπόθεση εισάγεται με το **να** και όχι με το **αν**. (όπως και στο β' είδος)

Στο πανεπιστήμιο ήσουν, **αν διάβαζες περισσότερο.**

Οι υποθετικοί λόγοι του γ' είδους δε διαφέρουν μορφολογικά από τους υποθετικούς λόγους του β' είδους. Η διαφορά τους βρίσκεται στο ότι δεν αναφέρονται και στο παρελθόν, όπως του β' είδους, ούτε φανερώνουν κάτι το αδύνατο ή απραγματοποίητο.

Μα οι υποθετικοί λόγοι του β' είδους μοιάζουν με του γ' είδους!

Μα οι υποθετικοί λόγοι του γ' είδους μοιάζουν με του β' είδους!

Φώτης Κατεμάργος
Φιλολόγος

Δ' είδος: Το προσδοκώμενο

Στο δ' είδος η υπόθεση θεωρείται ως κάτι το προσδοκώμενο ή ενδεχόμενο να γίνει.

Αν σας το πω, θα γελάσετε.

Αν τον ξαναδείς, γράψε μου.

Αν ως το καλοκαίρι δεν έχεις πάρει το δίπλωμα, μην περιμένεις τίποτα από μένα.

Η υπόθεση εκφέρεται με υποτακτική αορίστου (σπάνια παρακειμένου) και η απόδοση κανονικά σε οριστική μέλλοντα ή σε προστακτική ή με κάποια έκφραση με μελλοντική σημασία.

Ε' είδος: Το αορίστως επαναλαμβανόμενο

Στο ε' είδος η υπόθεση θεωρείται ως κάτι το αορίστως επαναλαμβανόμενο σε οποιαδήποτε χρονική περίοδο (παρελθόν, παρόν, μέλλον).

Αν δε βρέξεις τα πόδια σου, ψάρι δεν τρως.

Αν χάσει ο άνθρωπος την τιμή του, τι τη θέλει τη ζωή του.

Η υπόθεση εκφέρεται με υποτακτική αορίστου (σπάνια ενεστώτα ή παρακειμένου) και η απόδοση σε οριστική ενεστώτα.

Φίτης Κατεμάργδος
Φιλολόγος

Ασκήσεις:

1. Να αντικαταστήσετε τις φράσεις με έντονα στοιχεία με μια χρονική πρόταση:
- Θα ξεκινήσουμε με την ανατολή του ήλιου.
 - Περνώντας από την γειτονιά σου, θυμήθηκα τον παλιό καιρό.
 - Με το τέλος του πολέμου, επέστρεψε στην πατρίδα.
 - Σε όλη μου την ζωή θα τον θυμάμαι.
 - Το βράδυ μαζευόμασταν σπίτι γιατί ήμαστε κουρασμένοι.

2. Να βρείτε το είδος των δευτερευουσών προτάσεων, τον σύνδεσμο εισαγωγής τους και όπου χρειάζεται να βάλετε κόμμα:
- α. Καθώς έφευγε το πλοίο η Ελένη μας χαιρετούσε από την κουπαστή.
 - β. Όποτε δεν έχω νέα σου ανησυχώ.
 - γ. Τηλεφώνησε μου μόλις βρεις χρόνο.
 - δ. Άμα τελειώσεις πέρνα να με δεις.
 - ε. Θα έρθω για μπάλα αφού όμως πρώτα τελειώσω το διάβασμα.
 - στ. Θα σε περιμένω ώσπου να νυχτώσει.
 - ζ. Όταν θα διαβάζω δεν θα με ενοχλείτε.

2. Στις παρακάτω προτάσεις να συμπληρώσετε την υπόθεση:
-, θα είχα αποφύγει την ταλαιπωρία.
 -, θα αγόραζα μεγαλύτερο σπίτι.
 -, πήγαινε αμέσως στο γιατρό.
 -, διατηρείσαι σε καλή φυσική κατάσταση.
 -, θα επισκεφτώ τη γιαγιά.

4. Να συμπληρώσετε την απόδοση:

- Αν έχω ελεύθερο χρόνο,
- Αν κάνεις οικονομία,
- Αν είχα καλή φωνή,
- Αν έρθετε μαζί μου,
- Αν ρωτούσες τη μητέρα σου,

Φώτης Κατεμαρδός
Φιλολόγος

5. Να αντικαταστήσετε τις επόμενες υπογραμμισμένες επιρρηματικές προτάσεις (χρονικές, υποθετικές) με επιρρηματικούς προσδιορισμούς (μετοχή, προθετικό σύνολο, κλπ.) :

Η μάχη άρχισε, πριν ανατείλει ο ήλιος.

→

Όσο έλειπα, έγιναν πάρα πολλά.

→

Είτε το θέλετε είτε δεν το θέλετε, θα δεχτείτε την άποψή μας.

→

Εάν διαβάζει κανείς ένα καλό μυθιστόρημα, περνάει ευχάριστα η ώρα του.

→

Καθώς προσπαθούσε να σώσει τη νεαρή κοπέλα, πνίγηκε ο ίδιος.

→

Αν ρωτάς, μαθαίνεις.

→

6. Να αντιστοιχίσετε τις υποθέσεις της Α' στήλης με τις αποδόσεις της Β' στήλης:

Α' ΣΤΗΛΗ

- 1) Αν ρυπαίνουμε το περιβάλλον,
- 2) Αν έχει φουσκοθαλασσιά,
- 3) Αν είχε χρήματα,
- 4) Αν είχα σπουδάσει,
- 5) Αν θέλεις να πάμε σινεμά,
- 6) Αν δεν είχε κάτι σοβαρό να πει,
- 7) Κι αν μιλάς κι αν δεν μιλάς,

Β' ΣΤΗΛΗ

τηλεφώνησέ μου το απόγευμα.
δεν μιλούσε καθόλου.
δεν θα πάμε για ψάρεμα.
θα έβρισκα πιο καλή δουλειά.
θα αγόραζε ένα σπίτι.
αυτός δεν ακούει.
θα αφανιστούμε κι εμείς.

7. Στα επόμενα παραδείγματα να αντικαταστήσετε τους υπογραμμισμένους επιρρηματικούς προσδιορισμούς με δευτερεύουσες επιρρηματικές (χρονικές - υποθετικές) προτάσεις :

• Έφυγε κρυφά το ξημέρωμα.

→

• Πηγαίνοντας στο σχολείο συνάντησε τον συμμαθητή του.

→

• Στη ζωή του δεν είχε συναντήσει ξανά τόσο απαιτητικό άνθρωπο.

→

• Μελετώντας συστηματικά, μπορείς να μπεις σ' όποια σχολή θελήσεις.

→

• Καιρού επιτρέποντος θα πάμε εκδρομή το Σαββατοκύριακο.

→

**Άντε τώρα να τους
εξηγήσω τα υπώνυμα
και τον ορισμό!**

Γ'. 1. Υπώνυμα

Υπάρχουν λέξεις ή φράσεις των οποίων η σημασία συμπεριλαμβάνεται μέσα στην έννοια μιας άλλης λέξης ή φράσης. Αυτές οι λέξεις λέγονται **υπώνυμά** της.

Π. χ. *γιατρός* - *παιδίατρος*

Φώτης Κατσιμάρδος
Φιλολόγος

2. Ορισμός

Ο **ορισμός** μιας λέξης- έννοιας είναι η ακριβής και σαφής περιγραφή της σημασίας ή των σημασιών της, έτσι ώστε να ξεχωρίζει από κάθε άλλη λέξη-έννοια.

→ Ορίζοντας μια έννοια (**οριστέα έννοια**), δεν την ξεχωρίζουμε μόνο, αλλά ταυτόχρονα και τη συνδέουμε με κάποιες άλλες έννοιες (**γένος**), ενώ χρειάζεται να προσθέσουμε τα στοιχεία εκείνα (**ειδοποιός διαφορά**) που βοηθούν για να την ξεχωρίσουμε από άλλες έννοιες του ίδιου γένους.

→ Ο ορισμός μάς βοηθάει:

1. να **ταξινομήσουμε**, να συσχετίσουμε μια λέξη με άλλες λέξεις,
2. να **συνειδητοποιήσουμε** το σύνολο των πραγμάτων που περιλαμβάνονται στην έννοια της λέξης,
3. να **χρησιμοποιήσουμε** σωστά τη λέξη.

Ασκήσεις:

1. Οι επόμενες λέξεις ποιων είναι **υπώνυμα**:

- φιλόλογος →
- κόρη →
- πορτοκάλι →
- μαρούλι →
- Ιστορία →
- χαλκός →
- υδρογόνο →

Φώτης Κατεμάρδος
Φιλολόγος

2. Δίνονται οι ορισμοί: να βρείτε τις λέξεις :

- Γνώση που αποκτάται από πολλές εμπειρίες =
- Η καλή φήμη μετά τον θάνατο κάποιου =
- Ιδιότητα του οργανισμού μας να μην προσβάλλεται από ορισμένες αρρώστιες =
- Στρατιώτης που καταφεύγει στον εχθρό =
- Δυσκολία ανάμεσα σε δύο πράγματα , αμηχανία επιλογής =
- Μετάλλιο όργανο που προστατεύει τα κτήρια από κεραυνό =
- Θρησκευτική παράκληση, για να σταματήσει ένα κακό =
- Είδος σημαίας εκκλησίας, σωματείου, ιδρύματος, κλπ. με παραστάσεις στο ύφασμά της =
- Όγκος από χιόνι που κυλά από το βουνό =
- Παιχνίδι με λέξεις που στηρίζεται στην πολλαπλή σημασία της ίδιας λέξης ή παιχνίδι με ομόηχες λέξεις =

Φώτης Κατεμαρδός
Φιλολόγος

Δ'. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου

Εθελοντισμός:

→ **Ορισμός:**

Η οργανωμένη, εκούσια και ανιδιοτελής προσφορά υπηρεσιών στο κοινωνικό σύνολο.

→ **Αξία:**

- ⊗ Καταπολέμηση ατομικισμού και ιδιοτέλειας, ανάπτυξη αλληλεγγύης, συντροφικότητας, ενότητας.
- ⊗ Ενεργός συμμετοχή στην κοινωνική και πολιτική ζωή και ενίσχυση δημοκρατίας.
- ⊗ Έμπρακτη απόδειξη ανιδιοτελούς αγάπης προς τον συνάνθρωπο.
- ⊗ Ηθική ικανοποίηση και πληρότητα.
- ⊗ Διοχέτευση δημιουργικών δυνάμεων ανθρώπου με τρόπο ωφέλιμο.

Φώτης Κατεμάργος
Φιλολόγος

→ Φορείς ευαισθητοποίησης:

- ⊗ Οικογένεια: Γαλουχεί (ανατρέφει) τα μέλη της με πνεύμα ανιδιοτελούς προσφοράς, δίνοντας η ίδια το παράδειγμα.
- ⊗ Το σχολείο: Διαμορφώνει προσωπικότητες με ηθικές αξίες και ανθρωπιστικά ιδεώδη / Αναλαμβάνει πρωτοβουλίες ή συμμετέχει σε δραστηριότητες εθελοντικής δράσης.
- ⊗ Τα Μ.Μ.Ε.: Παρουσιάζουν τα αποτελέσματα της εθελοντικής προσφοράς και δράσης / Προβάλλουν ανάλογα πρότυπα.
- ⊗ Οι πολιτικοί, πνευματικοί και θρησκευτικοί ηγέτες: Δίνουν με το έργο τους απτά παραδείγματα κοινωνικής προσφοράς ώστε να αποτελέσουν παράδειγμα για τον κόσμο.

→ Προβλήματα σύγχρονης εποχής που καθιστούν επιτακτική την ανάγκη ανθρωπιάς και αλληλεγγύης:

- ⊗ Παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε πολλές χώρες της υφηλίου.
- ⊗ Πόλεμος και συνέπειές του.
- ⊗ Φαινόμενα κοινωνικής παθογένειας, όπως βία και εγκληματικότητα.
- ⊗ Οικολογική καταστροφή.
- ⊗ Κυριαρχία της μηχανής.
- ⊗ Απρόσωπες, εφήμερες και ιδιοτελείς διαπροσωπικές σχέσεις.
- ⊗ Υπονόμευση ανθρωπίνων αξιών από τον υλικό ευδαιμονισμό, τη χρησιμοθηρία, τον ανταγωνισμό.

Φώτης Κατεμαρδός
Φιλολόγος

Έκθεση 1^η

ΘΕΜΑ: «Σ' ένα κόσμο που συγκλονίζεται από φριχτές πράξεις βία και φυσικές καταστροφές, οι εθελοντές, άτομα και οργανώσεις, αναλαμβάνουν να απαλύνουν τον ανθρώπινο πόνο, να περιθάψουν, να στείλουν ένα μήνυμα ανθρωπιάς και συμπάθειας. α) Τι ωθεί τους ανθρώπους σε πράξεις εθελοντικής προσφοράς σήμερα; β) Κάτω από ποιες προϋποθέσεις μπορεί ο εθελοντισμός να λύσει το πρόβλημα της ανθρώπινης δυστυχίας;».

Σχεδιάγραμμα έκθεσης

Πρόλογος: Ζούμε σ' ένα κόσμο που καθημερινά συγκλονίζεται από φαινόμενα βίας και φυσικές καταστροφές. Μοναδική ελπίδα σωτηρίας είναι οι εθελοντές και οι διάφορες εθελοντικές οργανώσεις που με τη δράση τους προσπαθούν ν' απαλύνουν τον ανθρώπινο πόνο και να δημιουργήσουν έναν καλύτερο κόσμο.

Κύριο Μέρος

1^η παράγραφος: Λόγοι ενασχόλησης με τον εθελοντισμό

- ⊗ Αγάπη για το συνάνθρωπο, αλληλεγγύη και συμπόνια. Οι εθελοντές αγαπούν το συνάνθρωπό τους και θέλουν να τον βοηθούν, όταν βρίσκεται σε ανάγκη.
- ⊗ Αλtruισμός, ρομαντισμός, υψηλά ιδανικά. Οι περισσότεροι άνθρωποι ασχολούνται με τον εθελοντισμό παρακινούμενοι από υψηλά ιδανικά και μια ρομαντική διάθεση ότι μπορούν ν' αλλάξουν τον κόσμο και να καταπολεμήσουν τη φτώχεια, τον πόνο και τη δυστυχία. Επιπλέον, είναι αλtruιστές, αφού βάζουν το συνάνθρωπό τους πάνω από τον εαυτό τους.
- ⊗ Αίσθηση του καθήκοντος. Οι εθελοντές είναι υπεύθυνοι και κοινωνικά ευαισθητοποιημένοι με υψηλή αίσθηση του χρέους. Γνωρίζουν ότι η προσφορά και η αλληλεγγύη αποτελούν τη βάση για την ομαλή συμβίωση και πρόοδο των ανθρώπων.
- ⊗ Ο εθελοντισμός δίνει νόημα στη ζωή του ανθρώπου. Μέσα από την προσφορά και την επαφή με το συνάνθρωπο αισθάνονται ολοκληρωμένοι και ευτυχισμένοι.

2^η παράγραφος: Κάτω από ποιες προϋποθέσεις μπορεί ο εθελοντισμός να λύσει το πρόβλημα της ανθρώπινης δυστυχίας;

- ⊗ Ο εθελοντισμός μπορεί να λύσει το πρόβλημα της ανθρώπινης δυστυχίας κάτω από τις εξής προϋποθέσεις.
- ⊗ Να είναι οργανωμένος. Ένα άτομο ή μια μικρή ομάδα ατόμων δε μπορούν να σώσουν τον κόσμο. Οι εθελοντικές ομάδες πρέπει να έχουν τη στήριξη της πολιτείας και των χωρών όπου λαμβάνουν δράση, να έχουν χρηματοδότηση και να αποτελούνται από καταρτισμένους εθελοντές που να έχουν τις

απαραίτητες γνώσεις, ώστε να καλύπτουν τις ανάγκες των ανθρώπων που τους χρειάζονται.

- ⌘ Να είναι ανεξάρτητος από πολιτικά και οικονομικά συμφέροντα. Μόνο έτσι μπορεί να προσφέρει ουσιαστικό έργο.
- ⌘ Οι εθελοντές πρέπει να έχουν όρεξη και μεράκι γι' αυτό που κάνουν. Να μη νοιάζονται για την προσωπική τους προβολή και ματαιοδοξία.
- ⌘ Να υπάρχει συνεργασία των εθελοντικών ομάδων σε παγκόσμιο επίπεδο. Με αυτό τον τρόπο, η βοήθεια θα είναι πιο άμεση και αποτελεσματική.

Επίλογος: Ο εθελοντισμός είναι στάση ζωής και η ύψιστη μορφή προσφοράς. Γι' αυτό πρέπει όλοι μας να στηρίξουμε και να προωθήσουμε την ιδέα του εθελοντισμού.

Έκθεση 2^η

ΘΕΜΑ: «Προσδιορίστε ένα κοινωνικό ή περιβαλλοντικό πρόβλημα που θεωρείτε σημαντικό για την περιοχή σας και για το οποίο θα άξιζε να αναπτύξετε εθελοντική δράση. Αναζητήστε στο Διαδίκτυο με λέξεις-κλειδιά ή σε άλλες πηγές τους φορείς εκείνους που δραστηριοποιούνται στο θέμα που σας ενδιαφέρει. Επιλέξτε ένα φορέα και απευθυνθείτε ο' αυτόν. Περιγράψτε το πρόβλημα που σας απασχολεί και ζητήστε τη συνεργασία του για την αντιμετώπισή του.».

Φώτης Κατεμάργος
Φιλολόγος

<p>Πρόλογος: Σκοπός της επιστολής</p>	<p>Κύριε νομάρχη, Θα θέλαμε με την επιστολή αυτή να σας μιλήσουμε για ένα σοβαρό πρόβλημα που απασχολεί την περιοχή μας και να ζητήσουμε τη συνεργασία σας για την καλύτερη δυνατή αντιμετώπισή του.</p>
<p>Κυρίως μέρος:</p>	<p>Όπως γνωρίζετε, στην περιοχή μας δημιουργήθηκε πρόσφατα ένας καταυλισμός προσφύγων από χώρες της Μέσης Ανατολής. Με πρωτοβουλία των καθηγητών μας η τάξη μας επισκέφθηκε αυτούς τους ανθρώπους και συζήτησε μαζί τους για τα προβλήματά τους. Όπως διαπιστώσαμε, παρά τη βοήθεια που τους έχει δοθεί από την πολιτεία, τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες (ανάμεσα στους οποίους υπάρχουν και αρκετά παιδιά) είναι πολλά, καθώς οι ανάγκες τους σε ρουχισμό, τρόφιμα, νερό και φάρμακα δεν καλύπτονται επαρκώς.</p>
<p>§1^η : Περιγραφή του προβλήματος</p>	<p>Η κατάσταση μάλιστα στην οποία βρίσκονται θα γίνει ακόμα χειρότερη, καθώς ο χειμώνας πλησιάζει και θα πρέπει να αντιμετωπίσουν το κρύο και τις δύσκολες καιρικές συνθήκες, ενώ δε φαίνεται να υπάρχει από τη νομαρχία κάποιο άμεσο σχέδιο για το τι τελικά θα απογίνουν. Δεν είναι όμως μόνο οι ελλείψεις σε υλικά μέσα που κάνουν αυτούς τους ανθρώπους να υποφέρουν. Ξεριζωμένοι από τον τόπο τους και εγκατεστημένοι σε μια άγνωστη χώρα, χωρίς χρήματα και χωρίς να γνωρίζουν τη γλώσσα, αφημένοι στο έλεος της τύχης, νιώθουν παρείσακτοι και μόνοι και έχουν χάσει κάθε ελπίδα και αισιοδοξία για τη ζωή.</p>
<p>§2^η: Προσφορά εθελοντικής βοήθειας και αίτημα για συνδρομή από την πολιτεία</p>	<p>Συγκινημένοι από όσα είδαμε και ακούσαμε στον καταυλισμό, αποφασίσαμε ότι δεν μπορούμε να μείνουμε αδιάφοροι μπροστά στο δράμα των συνανθρώπων μας. Σκεφθήκαμε λοιπόν να προσφέρουμε εθελοντικά τις υπηρεσίες μας και να εργαστούμε με κάθε τρόπο για να κάνουμε πιο υποφερτή τη ζωή των προσφύγων. Ιδέες έχουμε πολλές. Για παράδειγμα, θα μπορούσαμε να βοηθήσουμε ευαισθητοποιώντας την τοπική κοινωνία στη συλλογή αναγκαίων αγαθών (ρούχα, τρόφιμα, φάρμακα) ή στην αγορά παιχνιδιών για τα παιδιά των προσφύγων ή ακόμα να συστήσουμε ομάδες που συνεργαζόμενες με τους πρόσφυγες θα Βοηθήσουν στην τήρηση της καθαριότητας του καταυλισμού ή στην κατασκευή ορισμένων αναγκαίων έργων, θα θέλαμε, ωστόσο, να ζητήσουμε και τη συνδρομή της νομαρχίας για να φέρουμε σε πέρας την αποστολή αυτή. Με την καθοδήγηση των έμπειρων ανθρώπων σας που ασχολούνται με τα θέματα των προσφύγων αλλά και με την οικονομική στήριξή σας για ζητήματα που τυχόν προκύψουν, νομίζουμε ότι θα έχουμε πολύ καλύτερα αποτελέσματα.</p>
<p>Επίλογος:</p>	<p>Ελπίζοντας ότι δε θα αδιαφορήσετε για την πρότασή μας αλλά θα δεχτείτε να συμβάλετε στην προσπάθειά μας να δείξουμε</p>

	αλληλεγγύη μας σε ανθρώπους που την έχουν ανάγκη, αναμένουμε την απόφασή σας. <p style="text-align: right;">Με εκτίμηση, το τμήμα Γ' Γυμνασίου του Φροντιστηρίου «Ενιαίο», στο Αγρίνιο.</p>
--	--

Έκθεση 3^η

ΘΕΜΑ: «Η Ελληνική Αντικαρκινική Εταιρεία θα κάνει τον ετήσιο αντικαρκινικό έρανο. Για το λόγο αυτό έστειλε στους διαχειριστές των πολυκατοικιών μια επιστολή με την οποία τους παρακαλεί να ενημερώσουν όλους τους ενοίκους της πολυκατοικίας για τον έρανο. Αν ήσασταν εσείς στη θέση του διαχειριστή, πώς θα απευθυνόσασταν στους γείτονες σας και με ποια λόγια θα προσπαθούσατε να τους πείσετε ότι αξίζει να προσφέρουν όσα περισσότερα χρήματα μπορούν;».

Πρόλογος: Ανακοίνωση για τον έρανο	Αγαπητοί φίλοι και γείτονες, Σας κάλεσα σήμερα εδώ για να σας ανακοινώσω κάτι σημαντικό. Η Ελληνική Αντικαρκινική Εταιρεία με παρακάλεσε με επιστολή της να ενημερώσω όλους τους ενοίκους της πολυκατοικίας μας ότι στις 23 Μαρτίου θα πραγματοποιήσει τον ετήσιο αντικαρκινικό έρανο.
Κυρίως μέρος:	Η απόφαση για συμμετοχή στον έρανο είναι αποκλειστικά δική σας. Όμως, άποψή μου είναι ότι όλοι έχουμε ηθική υποχρέωση να στηρίξουμε με όσα περισσότερα χρήματα μπορούμε το έργο της Ελληνικής Αντικαρκινικής Εταιρείας, που στόχο έχει την καταπολέμηση της μάστιγας της εποχής μας, του καρκίνου. Με την οικονομική μας συνδρομή ο μη κερδοσκοπικός αυτός οργανισμός θα μπορέσει να φέρει σε πέρας τα ποικίλα προγράμματα του, που περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, ενημέρωση του κοινού, εκπαιδευτικά σεμινάρια, προγράμματα πρόληψης.
S1^η: Γιατί πρέπει όλοι να βοηθήσουμε - α' λόγος	

<p>§2^ο: Γιατί πρέπει όλοι να βοηθήσουμε - β' λόγος</p> <p>Επίλογος:</p>	<p>δημιουργία ξενώνων για ασθενείς με καρκίνο και άλλα πολλά, αλλά και να συνδράμει στον πολύχρονο αγώνα της επιστημονικής έρευνας για την εύρεση θεραπείας της επάρατης νόσου.</p> <p>Από την άλλη πλευρά είναι και μια ευκαιρία να δείξουμε την ανθρωπιά μας και την αλληλεγγύη μας στους ανθρώπους που υποφέρουν. Και ας μην πείτε ότι το πρόβλημα δε μας αφορά. Η δυστυχία είναι υπόθεση που μας αφορά όλους και δεν μπορούμε να μένουμε ασυγκίνητοι απέναντι της. Εξάλλου ο καρκίνος δεν κάνει διακρίσεις και μπορεί αύριο κάποιος δικός μας ή και εμείς οι ίδιοι να βρεθούμε σε ανάλογη θέση. Ας δώσουμε λοιπόν από το περίσσειμα ή το υστέρημά μας και ας παραγκωνίσουμε για μια φορά τις προσωπικές μας ανάγκες για ένα σκοπό που είναι ιερός. Πιστεύω ότι η ηθική ικανοποίηση και η πληρότητα που θα νιώσουμε βοηθώντας μ' αυτό τον τρόπο ανήμπορους ανθρώπους θα είναι για μας η μέγιστη ανταμοιβή.</p> <p>Ας είναι λοιπόν η 23η Μαρτίου η μέρα που θα ανοίξουμε τις πόρτες και τις καρδιές μας και θα περιβάλουμε με αγάπη και αίσθημα ευθύνης τη δύσκολη αποστολή της Ελληνικής Αντικαρκινικής Εταιρείας.</p> <p>Σας ευχαριστώ που με ακούσατε.</p>
--	---

Έκθεση 4^η

ΘΕΜΑ: «Να προσφέρεις τον εαυτό σου, χωρίς να περιμένεις ανταλλάγματα, είναι ό,τι ευγενικότερο μπορεί να κάνει ένα ανθρώπινο πλάσμα για ένα άλλο». Να εξηγήσετε αυτή τη φράση και να αιτιολογήσετε γιατί αυτό που λέει συμβαίνει σπάνια σήμερα.»

Φώτης Κατεμάργος
Φιλολόγος

<p>Πρόλογος: Διαπίστωση ότι η ανιδιοτελής προσφορά είναι σπάνια στη σύγχρονη κοινωνία</p>	<p>Βασική αρχή του ανθρωπισμού είναι η προσφορά στο συνάνθρωπο που δε στηρίζεται σε ιδιοτελή κίνητρα και σκοπιμότητες αλλά στην αγάπη και το ειλικρινές ενδιαφέρον για τον άλλον. Αν κάτι τέτοιο ίσχυε στις ανθρώπινες κοινωνίες, τότε η επιδίωξη της ευτυχίας δε θα αποτελούσε ένα απραγματοποίητο όνειρο. Δυστυχώς όμως η πραγματικότητα είναι τελείως διαφορετική, καθώς όλο και πιο σπάνια οι άνθρωποι είναι διατεθειμένοι να υπερβούν τον εαυτό τους και να αγωνιστούν για το κοινό καλό.</p>
<p>Κυρίως μέρος:</p>	<p>Η ανιδιοτελής προσφορά στο συνάνθρωπο είναι αναμφίβολα η ευγενικότερη εκδήλωση της ανθρώπινης συμπεριφοράς, γιατί αποτελεί την έμπρακτη απόδειξη της αγάπης προς τον πλησίον. Πρόκειται για την αγάπη που προσφέρεται ανοιχτά και χωρίς προκατάληψη σε όποιον την έχει ανάγκη, που στηρίζεται στην κατανόηση του πόνου και της δυστυχίας του άλλου και στο σεβασμό της αξιοπρέπειάς του. Ο άνθρωπος που ξέρει να αγαπά ελέγχει τις αδυναμίες του και δεν αφήνει τον εγωισμό να καθορίζει τις ενέργειες του. Μάχεται έτσι για το δίκαιο, την αλήθεια, την ισότητα και είναι έτοιμος να θυσιαστεί για να επιτύχει το σκοπό του, που είναι το κοινό όφελος. Η επικράτηση της αγάπης σβήνει το μίσος από τις καρδιές των ανθρώπων, που μπορούν έτσι να πλησιάσουν και να εμπιστευτούν ο ένας τον άλλο, να συνεργαστούν και να επιλύσουν ειρηνικά τις διαφορές τους. Η αγάπη δηλαδή εξυψώνει τον άνθρωπο, τον καταξιώνει ηθικά και δικαιώνει την ύπαρξή του. Χωρίς αυτή, η ζωή γίνεται δυσβάσταχτη, οδυνηρή, γιατί λείπει η ευαισθησία, η αλληλεγγύη, η στοργή και κυριαρχεί ο σκληρός ανταγωνισμός, οι διχόνοιες και ο φόβος, που κάνουν τους ανθρώπους να παραφρονούν.</p>
<p>§1^η: Αιτιολόγηση της άποψης ότι η ανιδιοτελής προσφορά είναι η ευγενικότερη εκδήλωση της ανθρώπινης συμπεριφοράς</p>	<p>Η ανιδιοτελής προσφορά στο συνάνθρωπο είναι αναμφίβολα η ευγενικότερη εκδήλωση της ανθρώπινης συμπεριφοράς, γιατί αποτελεί την έμπρακτη απόδειξη της αγάπης προς τον πλησίον. Πρόκειται για την αγάπη που προσφέρεται ανοιχτά και χωρίς προκατάληψη σε όποιον την έχει ανάγκη, που στηρίζεται στην κατανόηση του πόνου και της δυστυχίας του άλλου και στο σεβασμό της αξιοπρέπειάς του. Ο άνθρωπος που ξέρει να αγαπά ελέγχει τις αδυναμίες του και δεν αφήνει τον εγωισμό να καθορίζει τις ενέργειες του. Μάχεται έτσι για το δίκαιο, την αλήθεια, την ισότητα και είναι έτοιμος να θυσιαστεί για να επιτύχει το σκοπό του, που είναι το κοινό όφελος. Η επικράτηση της αγάπης σβήνει το μίσος από τις καρδιές των ανθρώπων, που μπορούν έτσι να πλησιάσουν και να εμπιστευτούν ο ένας τον άλλο, να συνεργαστούν και να επιλύσουν ειρηνικά τις διαφορές τους. Η αγάπη δηλαδή εξυψώνει τον άνθρωπο, τον καταξιώνει ηθικά και δικαιώνει την ύπαρξή του. Χωρίς αυτή, η ζωή γίνεται δυσβάσταχτη, οδυνηρή, γιατί λείπει η ευαισθησία, η αλληλεγγύη, η στοργή και κυριαρχεί ο σκληρός ανταγωνισμός, οι διχόνοιες και ο φόβος, που κάνουν τους ανθρώπους να παραφρονούν.</p>
<p>§2^η: Γιατί η ανιδιοτελής αγάπη είναι σπάνια στην εποχή μας</p>	<p>Ωστόσο, η ανιδιοτελής αγάπη και προσφορά είναι σπάνια στη σύγχρονη κοινωνία, η οποία κατηγορείται για τον απάνθρωπο χαρακτήρα και την επικράτηση της ιδιοτέλειας, του ατομισμού, της ηθικής αναλγησίας και των απρόσωπων σχέσεων. Κι αυτό γιατί, όπως τελικά αποδεικνύεται, είναι δύσκολο για τον άνθρωπο να υπερβεί τα πάθη του και να φτάσει στην ηθική τελειότητα που είναι αναγκαία για την ύπαρξη της αγάπης. Έτσι, συχνά ο φθόνος, ο εγωισμός, η ανευθυνότητα, η αδιαφορία για τους άλλους κάμπτουν τη βούλησή του να σταθεί στο πλευρό των συνανθρώπων του και να τους δείξει έμπρακτα την αγάπη του. Η αδυναμία αυτή του ανθρώπου να καταπολεμήσει τη μικρότητά του ενισχύεται, παράλληλα και από τη γενικότερη ηθική κρίση της εποχής μας. Τα ιδανικά εκλείπουν και η πίστη στις γνήσιες αξίες του ανθρωπισμού έχει αντικατασταθεί από την επιδίωξη του κέρδους, της δύναμης</p>

Επίλογος:

και της υπεροχής με κάθε μέσο. Μέσα στην αλαζονεία του ο δημιουργός του σύγχρονου υψηλού τεχνολογικού πολιτισμού ξέχασε την ανθρωπιά του και παραμέρισε το συναισθηματισμό του στο όνομα της ψυχρής λογικής. Το χρήμα, η κατανάλωση, η παραγωγικότητα, ο ανταγωνισμός είναι οι νέες αξίες της τεχνοκρατικής κοινωνίας μας, που αναπαράγονται ακόμα και μέσα από την ίδια την οικογένεια και το σχολείο.

Έτσι η ευγενική ιδέα για ανιδιοτελή προσφορά στο συνάνθρωπο θεωρείται πια ξεπερασμένη, ενώ ο άλλος, ο διπλανός μας, ο γείτονας, ο φίλος, ο συνεργάτης, ο συγγενής, είναι απλώς ένας αντίπαλος που πρέπει με κάθε τρόπο να ξεπεράσουμε.

Φώτης Κατεμάργος
Φιλολόγος